

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голоківа

Робоча програма навчальної дисципліни

«Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

галузь знань 29 – «Міжнародні відносини»

спеціальність 292 – «Міжнародні економічні відносини»

освітні програми – «Міжнародні економічні відносини»
«Міжнародна логістика і митна справа»
«Міжнародна електронна комерція»

вид дисципліни – обов'язкова

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2022 / 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

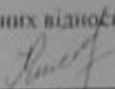
"30" серпня 2022 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: **Шолом Аліна Сергіївна**,
к.с.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

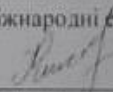
Протокол від "29" серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Надія КАЗАКОВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна логістика і митна справа», «Міжнародна електронна комерція» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

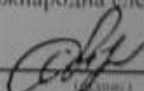
Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

Надія КАЗАКОВА
(прізвище)

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародна логістика і митна справа» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

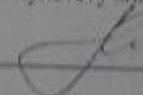

Олена ХАНОВА
(прізвище та ініціали)

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародна електронна комерція» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

Світлана СТРАПЧУК
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Протокол від «29» серпня 2022 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Облік і аналіз ЗЕД» складена відповідно до освітньо-професійних програм

«Міжнародні економічні відносини»

«Міжнародна логістика і митна справа»

«Міжнародна електронна комерція»

підготовки бакалавра

за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Формування у студентів системи теоретичних знань з обліку і аналізу зовнішньоекономічних фінансово-господарських операцій.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

– формування наступних загальних компетентностей:

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК4. Здатність продукувати нові ідеї, системно мислити, проявляти креативність, гнучкість, вміння управляти часом.

ЗК5. Здатність до усної та письмової загальної комунікації державною та іноземними мовами.

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, пошуку, оброблення та оцінювання інформації, процесів та явищ з різних джерел з метою виявлення проблем, формулювання висновків (рекомендацій), вироблення рішень на основі логічних аргументів, забезпечення якості виконуваних робіт з урахуванням національних та міжнародних вимог, адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК8. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

ЗК9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК10. Здатність мотивувати та розробляти ефективну систему організації праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ЗК11. Здатність брати участь у розробці проектів, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК12. Вміння використовувати набуті знання, розуміти предметну область та професію на практиці, бути відкритим до застосування знань з урахуванням конкретних ситуацій.

– формування наступних фахових компетентностей:

ФК1. Здатність виокремлювати закономірності, характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів.

ФК3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

ФК4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ФК5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них.

ФК6. Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.

ФК7. Здатність аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин.

ФК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

ФК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ФК10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

ФК11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причиннонаслідкових та просторово-часових зв'язків

ФК12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.

ФК13. Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах.

ФК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК15. Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

ФК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

1.3. Кількість кредитів 3

1.4. Загальна кількість годин 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
<u>Обов'язкова</u>	
Денна форма навчання	Дистанційна форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	
6-й	6-й
Лекції	
30 год.	12 год. (в тч. 4 год. ауд-х та 8 дист-х)
Практичні, семінарські заняття	
15 год.	
Лабораторні заняття	
Самостійна робота	
45 год.	78 год.
Індивідуальна робота	
(в т.ч. 10 год. – контрольна робота)	(в т.ч. 10 год. – контрольна робота)

1.6. Заплановані результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН1. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя, дотримуватися принципів безперервного розвитку та постійного самовдосконалення; прагнути професійного зростання, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН2. Мислити креативно та критично, мати навички таймменеджменту, критично оцінювати наслідки продукованих ідей.

ПРН3. Демонструвати навички письмової та усної комунікації державною та іноземними мовами, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН4. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

ПРН5. Демонструвати абстрактне мислення, застосовувати методології дослідження; виявляти, окреслювати та формалізувати проблеми; систематизувати й упорядковувати отриману інформацію; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на процеси та явища у світовому господарстві; формулювати висновки і розробляти рекомендації з метою адаптації до нової ситуації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

ПРН6. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

ПРН7. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути критичним і самокритичним, розуміти детермінанти впливу на спілкування з представниками інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності та поваги до них.

ПРН8. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

ПРН9. Розробляти та реалізовувати міжнародні проекти, працювати в проектних групах, мотивувати людей і рухатися до спільної мети, діяти соціально-відповідально та свідомо.

ПРН10. Застосовувати набуті знання, розуміти предметну область та професію на практиці, бути відкритим до застосування знань з урахуванням конкретних ситуацій.

ПРН12. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

ПРН13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

ПРН14. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати результативність їх функціонування.

ПРН15. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм МЕВ на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ПРН16. Розуміти та застосовувати базові знання основних нормативно-правових актів і довідкових матеріалів, чинних стандартів і технічних умов, інструкцій та інших нормативно-розпорядчих документів у сфері міжнародних економічних відносин.

ПРН18. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків, ілюструвати і презентувати результати оцінювання, підсумовувати та розробляти рекомендації, заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

ПРН19. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку; визначати механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів.

ПРН20. Володіти базовими категоріями, новітніми теоріями, концепціями, технологіями та методами у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, зокрема: міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

ПРН22. Застосовувати базові знання, аналізуючи теорії, принципи, засоби й інструменти реалізації міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин.

ПРН23. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

ПРН24. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування МЄВ для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

ПРН25. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя для здобування знань, з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теорія бухгалтерського обліку

Тема 1. Вступ до курсу. Бухгалтерський облік, його сутність та значення.

Загальне поняття про ЗЕД. Сучасна система управління. Місце обліку та аналізу ЗЕД в системі управління підприємств. Мета, особливості і функції аналізу. Принципи бухгалтерського обліку (б/о). Предмет б/о у ЗЕД. Господарські засоби підприємств та джерела їх формування. Господарські процеси як об'єкт обліку. Метод господарського обліку і аналізу. Документальні підстави для бухгалтерського обліку. Використання національної та іноземної валюти у обліку. Курсові різниці. Відображення результатів ЗЕД у звітності підприємств. Ревізія (аудит) ЗЕД. Страхування ЗЕД. Оподаткування і податкові пільги у ЗЕД.

Тема 2. Організація бухгалтерського обліку на підприємствах. Законодавча база укладання договорів (контрактів). Необхідні умови укладання та використання договорів. Базисні умови поставки. Предмет договору (контракту) міжнародної купівлі продажу товару. Строки поставки і якість товару. Ціна і загальна сума контракту. Упаковка та маркірування товару. Умови платежу. Обов'язки сторін і здавання-приймання товару за кількістю та якістю. Відповідальність за порушення контракту. Санкції. Підстави звільнення від відповідальності. Форс-мажор. Страхування товарів. Арбітраж. Завершальні статті контракту. Техніка і форми ведення бухгалтерського обліку. Зміст і значення бухгалтерського балансу. Структура балансу. Зміни балансу внаслідок господарських операцій. Рахунки б/о, їх призначення і будова. Подвійний запис, його суть і значення. Хронологічний та систематичний облік. Синтетичні та аналітичні рахунки .

Взаємозв'язок між балансом і рахунками. Узагальнення даних поточного б/о. Основні показники господарської діяльності. Принципи оцінки господарських засобів (калькуляція). Облік процесів постачання, виробництва, реалізації, фінансових результатів, використання прибутку.

Тема 3. Облік грошових коштів. Порядок складання і оформлення документа. Уніфікація і стандартизація документів. Класифікація документів (за призначенням: розпорядчі, виправдні, виконавчі, бухгалтерського оформлення, комбіновані; за порядком складання: первинні, зведені; за способом охоплення операцій: разові, накопичувальні; місцем складання: внутрішні, зовнішні, способом складання: вручну, за допомогою обчислювальної техніки). Порядок перевірки та опрацювання факторів. Документооборот. Інвентаризація, її значення і види. Порядок проведення і оформлення інвентаризації. Виявлення результатів інвентаризації та відображення у обліку.

Тема 4. Облік необоротних активів. Зміст облікових реєстрів. Класифікація реєстрів за зовнішнім виглядом (книги, картки, листки) і характеристикою записів (хронологічні, систематичні, комбіновані. Форми облікових реєстрів (одностороння, багатостороння і шахова). Техніка облікової реєстрації. Форми б/о (контрольно-шахова, журнал-головна, журнально-ордерна, комп'ютерна). Помилки у бухгалтерських записах і способи і їх виправлення (коректурний, «червоне сторно», доповнюючих проводок). Значення, види і показники бухгалтерської звітності. Порядок складання, подання та затвердження звітності. Основи організації бухгалтерського обліку ЗЕД.

Тема 5. Облік запасів. Звітність фірм. Річний звіт фірми. Фінансовий звіт. Баланс та його структура. Рахунок прибутків та збитків. Проблеми порівняння фінансової звітності. Показники, що характеризують фірму. Показники економічного потенціалу та ефективності діяльності фірми. Показники конкурентоздатності і фінансового становища фірми. Інформаційне забезпечення ЗЕД. Джерела комерційної інформації. Постійні публікації про зарубіжні фірми.

Тема 6. Облік дебіторської заборгованості і зобов'язань. Зміст і завдання аналізу партнерських відносин та використання матеріальних ресурсів. Аналіз обґрунтованості партнерських відносин. Загальна оцінка виконання зобов'язань підприємства. Аналіз виконання договірних зобов'язань з номенклатури, якості, комплектності та ритмічності. Аналіз матеріалоемності та матеріаловіддачі. Аналіз стану і дотримання норм витрат матеріальних ресурсів. Аналіз впливу забезпеченості і використання матеріальних ресурсів на обсяг випуску продукції. Узагальнення результатів аналізу і визначення резервів випуску продукції. Значення і завдання аналізу реалізації продукції. Перевірка обґрунтування програми за обсягом реалізації. Аналіз реалізації за обсягом, номенклатурою, строках, покупцях. Аналіз факторів, що впливають на виконання програми за обсягом реалізації. Оперативний аналіз виконання програми реалізації.

Тема 7. Облік доходів і витрат. Облік підзвітних сум у іноземній валюті. Поняття компенсаційної операції. Облік компенсаційної операції. Поняття вексельного обігу. Облік вексельного обігу. Види векселів. Види вексельного обігу. Поняття і склад активів. Документальні підстави для оприбуткування неліквідних активів. Облік неліквідних активів. Нарахування зносу і списання неліквідних активів. Облік реекспортних операцій. Поняття ліцензійного договору. Облік операцій за ліцензійним договором. Облік фінансових результатів. Облік формування та зміст статутного фонду підприємств з іноземними інвестиціями. Форми внесків учасників (власників) до статутного фонду підприємств. Оцінка внесків до статутного фонду. Митне оформлення, оподаткування і

облік внесків до статутного фонду. Обмеження щодо розміру статутного фонду господарських товариств. Облік статутного фонду товариства з обмеженою відповідальністю (ТЗОВ). Операції, пов'язані із зміною величини статутного фонду. Операції, пов'язані із зміною структури статутного фонду. Облік статутного фонду акціонерного товариства. Облік фінансових результатів та використання прибутку. Формування фінансових результатів. Облік використання прибутку у спільних підприємствах (СП). Облік фондів СП. Бухгалтерська звітність СП.

Розділ 2. Облік експортно-імпортних операцій

Тема 8. Облік валютних операцій. Облік операцій з готівковою валютою. Облік купівлі-продажу валюти на Міжбанківській валютній біржі (МВБ). Валютний курс і курсові різниці. Облік розрахункових операцій. Розрахунок з платежем відразу і розрахунок в кредит. Вибір банку для розрахунків за зовнішньоекономічними операціями. Документальний характер міжнародних розрахунків (фінансові та комерційні документи). Форми міжнародних розрахунків та їх вибір (банківський переказ, документальне інкасо, документарний акредитив, розрахунки за відкритим рахунком, розрахунки з використанням чеків, векселів). Факторингові операції. Валютні ризики.

Тема 9. Облік експортних операцій. Значення обліку у ЗЕД. Концептуальна основа обліку у ЗЕД. Поняття експорту товарів (продукції, послуг). Форми і засоби розрахунків за експорт товарів. Акредитація (реєстрація) суб'єктів ЗЕД. Оформлення вантажної митної декларації (ВМД). Облікова одиниця. Відображення моменту реалізації товарів методом нарахування і касовим методом. Облік зміни курсу валюти (курсової різниці). Позавиробничі витрати під час експорту та їх облік. Облік руху товарів та розрахунків при експорті товарів через посередника.

Тема 10. Облік імпортних операцій. Умови поставки імпортних товарів. Об'єкти оподаткування ввезення на територію України товарів. Оприбуткування імпортних товарів. Рахунки для відображення імпортних операцій. Форми і порядок розрахунків при імпорті товарів. Формування ціни на імпортні товари.

Розділ 3. Облік інших зовнішньоекономічних операцій

Тема 11. Облік реекспортних та реімпортних і бартерних операцій. Поняття бартеру у ЗЕД. Оформлення бартерних операцій. Використання попередніх імпортних депозитів. Санкції за порушення бартерних угод. Моменти реалізації у бартерних операціях. Рахунки для відображення бартерних операцій. Оподаткування бартерних операцій.

Тема 12. Облік посередницьких операцій і операцій з давальницькою сировиною. Поняття давальницької сировини. Замовник та виконавець операцій з давальницькою сировиною. Віднесення витрат із переробки давальницької сировини. Розрахунок за переробку давальницької сировини і бухгалтерські записи. Методи визначення виручки від реалізації продукції з давальницької сировини (касовий метод, метод нарахування). Розрахунок між українським замовником та іноземним виконавцем у формі бартеру.

Тема 13. Облік інших зовнішньоекономічних операцій. Поняття оренди (лізингу). Інвентарний об'єкт оренди. Види оренди (пряма, типу реалізації, оперативна, фінансова). Облік орендованих наявних фондів. Відображення в обліку фінансової оренди об'єктів основних фондів. Зміст консигнаційних операцій. Відображення у бухгалтерському обліку господарських операцій консигнатора (підприємства, яке реалізує консигнаційний товар). Бухгалтерський облік реалізації у консигнанта.

Розділ 4. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності

Тема 14. Завдання, методи та організація аналізу у експортно-імпортних операцій. Роль оцінки ефективності ЗЕД у сучасних умовах. Показники економічної ефективності (показники ефекту та ефективності). Принципи розрахунку показників ЗЕД. Економічна ефективність експорту. Економічний зміст показників ефективності експорту. Економічна ефективність імпорту (для власного споживання; для реалізації на внутрішньому ринку). Економічний зміст показників ефективності імпорту. Економічна ефективність експортно-імпортних операцій. Інтегральний показник ефективності економічної діяльності підприємства за відповідний проміжок часу та його економічний зміст. Коефіцієнт кредитного впливу та його економічний зміст. Економічна ефективність товарообмінних операцій (бартерних та операцій з давальницькою сировиною). Інвестиційний аналіз капіталовкладень. Методи оцінки інвестиційної привабливості капіталовкладень.

Тема 15. Аналіз фінансового стану учасника ЗЕД. Поняття, види і розподіл прибутку підприємства. Рентабельність. Завдання та джерела аналізу прибутку та рентабельності. Аналіз балансового прибутку. Аналіз прибутку від реалізації товарної продукції. Аналіз результатів від іншої реалізації та позареалізаційної діяльності. Аналіз розподілу прибутку. Аналіз формування та використання фондів економічного стимулювання. Аналіз рентабельності виробництва. Завдання та джерела аналізу фінансово-господарського стану підприємства. Економічна характеристика бухгалтерського балансу. Аналіз стану майна підприємства. Аналіз фінансової стійкості підприємства використання його оборотних засобів. Аналіз стану розрахунків та ліквідності (платоспроможності) підприємства. Аналіз валютної самоокупності підприємства.

3. Структура навчальної дисципліни

Розділи і назви тем	Кількість годин											
	денна форма						дистанційна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теорія бухгалтерського обліку												
Тема 1. Вступ до курсу. Бухгалтерський облік, його сутність та значення	3	2				1	2					2
Тема 2. Організація бухгалтерського обліку на підприємствах	5	2	2			1	3					3
Тема 3. Облік грошових коштів	5	2	2			1	3					3
Тема 4. Облік необоротних активів	3	2				1	4	1				3
Тема 5. Облік запасів	3	2				1	4	1				3
Тема 6. Облік дебіторської	3	2				1	4	1				3

заборгованості і зобов'язань												
Тема 7. Облік доходів і витрат	3	2				1	4	1				3
Разом за розділом 1	25	14	4			7	24	4				20
Розділ 2. Облік експортно-імпортних операцій												
Тема 8. Облік валютних операцій	9	2	2			5	8	1				7
Тема 9. Облік експортних операцій	8	2	1			5	8	1				7
Тема 10. Облік імпортних операцій	8	2	1			5	8	1				7
Разом за розділом 2	25	6	4			15	24	3				21
Розділ 3. Облік інших зовнішньоекономічних операцій												
Тема 11. Облік реекспортних та реімпортних і бартерних операцій	6	2	2			2	6	1				5
Тема 12. Облік посередницьких операцій та операцій з давальницькою сировиною	5	2	1			2	6	1				5
Тема 13. Облік інших зовнішньоекономічних операцій	5	2	1			2	6	1				5
Разом за розділом 3	16	6	4			6	18	3				15
Розділ 4. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності												
Тема 14. Завдання, методи та організація аналізу у експортно-імпортних операцій	6	2	1			3	7	1				6
Тема 15. Аналіз фінансового стану учасника ЗЕД	8	2	2			4	7	1				6
Разом за розділом 4	14	4	3			7	14	2				12
Контрольна робота	10					10	10					10
Усього годин	90	30	15			45	90	12				78

4. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Зовнішньоекономічні контракти	4
2	Облік валютно-фінансових та експортних операцій	4
3	Облік операцій з давальницькою сировиною та імпортних операцій	4
4	Аналіз інвестиційних операцій та облік операцій на підприємствах з іноземними інвестиціями	3
	Разом	15

5. Завдання для самостійної роботи

	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Опрацювання основних понять курсу «Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності», особливостей, сутності та значення бухгалтерського обліку у ЗЕД	1	2
2	Ознайомлення з організацією бухгалтерського обліку на підприємствах та законодавчої бази укладання зовнішньоекономічних контрактів	1	3
3	Вивчення особливостей обліку грошових коштів	1	3
4	Вивчення особливостей обліку необоротних активів	1	3
5	Вивчення особливостей обліку запасів	1	3
6	Вивчення особливостей обліку дебіторської заборгованості і зобов'язань	1	3
7	Ознайомлення з особливостями обліку доходів і витрат на підприємстві та вирішення задачі з цієї теми	1	3
8	Вивчення особливостей обліку валютних операцій та вирішення задачі з цієї теми	5	7
9	Вивчення особливостей обліку експортних операцій та вирішення задачі з цієї теми	5	7
10	Вивчення особливостей обліку імпорتنих операцій та вирішення задачі з цієї теми	5	7
11	Ознайомлення з особливостями обліку реекспортних, реімпорتنих і бартерних операцій	2	5
12	Ознайомлення з особливостями обліку посередницьких операцій і операцій з давальницькою сировиною	2	5
13	Опрацювання особливостей обліку інших зовнішньоекономічних операцій	2	5
14	Вивчення завдань, методів та організації аналізу у експортно-імпорتنих операціях, а також засобів визначення економічної ефективності експортно-імпорتنих операцій	3	6
15	Ознайомлення з методами аналізу фінансового стану учасника ЗЕД	4	6
16	Виконання контрольної роботи (індивідуального науково-дослідного завдання)	10	10
	Разом:	45	78

6. Індивідуальні завдання

Відповідно до навчального курсу студенти виконують контрольну роботу – індивідуальне науково-дослідне завдання, при підготовці до написання якого вони оволодівають навиками самостійного аналізу всіх ключових розділів теорії економіки, організації та ефективної діяльності суб'єктів ЗЕД, засвоюють методiku аналізу суб'єктів ЗЕД, вчать підбирати необхідний матеріал з статистичних джерел, систематизувати його та робити відповідні висновки. Отож, призначення індивідуального завдання – закріпити необхідну сукупність теоретичних і практичних знань обліку та аналізу зовнішньоекономічної діяльності.

Працюючи над індивідуальним завданням, треба пам'ятати, що його цінність значною мірою залежить від висновків, які студент зробить самостійно на основі обробки теоретичних матеріалів.

Індивідуальне науково-дослідне завдання повинне бути подане на перевірку не пізніше ніж за десять днів до початку екзамену. Після рецензування викладачем, якщо робота має окремі недоліки, вона мусить бути перероблена. Робота повертається студенту для виправлення помилок і додаткової проробки матеріалу, що вивчається в письмовому вигляді, після чого вона вдруге подається викладачу на перевірку.

З дисципліни “Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності” виконується індивідуальне завдання, яке складається з двох частин, перша з яких присвячена складанню зовнішньоекономічного контракту купівлі-продажу, а друга – розв’язанню п’яти задач.

Для виконання першої частини необхідно скласти зовнішньоекономічний контракт купівлі-продажу. Якщо номер студента в журналі парний, то студент складає контракт, у якому українське підприємство здійснює імпорту продукції, а якщо непарний, то експорт продукції.

Роботу має бути виконано із застосуванням комп’ютерної техніки, а підсумок подано на паперовому носії інформації (аркуш формату А4 – інтервал – 1,5, шрифт – Times New Roman 14). У роботі обов’язково повинні міститися посилання на використану літературу, чинне законодавство України, наприкінці контрольної роботи необхідно привести перелік використаної літератури. Максимальна кількість балів за виконання контрольної роботи – 20 балів.

Кожне індивідуальне науково-дослідне завдання - контрольна робота повинне містити: титульну сторінку, зміст, розділи згідно зі змістом, список використаних джерел. Загальний обсяг контрольної роботи – до 20 сторінок.

Детальні вимоги до змісту індивідуальних завдань, критерії оцінювання та оформлення контрольної роботи наведені в НМКД «Облік і аналіз ЗЕД».

Перелік задач для розрахунку видається викладачем згідно тематики. У разі вільного відвідування студенту додатково необхідно написати творчу роботу з визначеної тематики, перелік яких зазначений нижче.

Перелік тем індивідуальних науково-дослідних завдань:

1. Бухгалтерський облік в системі господарського обліку.
2. Правове регулювання та принципи бухгалтерського обліку.
3. Форми фінансової звітності підприємства.
4. Поняття облікового процесу.
5. Облікова політика підприємства.
6. Спостереження і документування господарських операцій
7. Виправлення помилок у бухгалтерському обліку.
8. Основні форми ведення бухгалтерського обліку.
9. Облік грошових коштів в касі та на поточних рахунках в банку.
10. Облік операцій із застосуванням банківських платіжних карток
11. Облік дебіторської заборгованості і зобов’язань.
12. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
13. Особливості укладання та виконання зовнішньоекономічних договорів.
14. Розрахунки з зовнішньоекономічної діяльності.
15. Документальне забезпечення експортно-імпортних операцій.
16. Завдання обліку у зовнішній торгівлі України.
17. Оцінка операцій в іноземній валюті: поняття, порядок відображення в бухгалтерському обліку.
18. Операції з готівковою іноземною валютою та відображення їх в бухгалтерському обліку.

19. Особливості обліку експортно-імпортних операцій у рамках посередницьких договорів.
20. Облік консигнаційних та комісійних операцій.
21. Аналіз фінансового стану учасника ЗЕД.
22. Фінансовий стан зовнішньоекономічної організації з імпортних операцій.
23. Аналіз використання власних обігових коштів.
24. Аналіз стану розрахунків з дебіторами та кредиторами.
25. Завдання, методи та організація аналізу у експортно-імпортних операцій.

7. Методи навчання

При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

- словесні (бесіда, пояснення, розповідь, диспут);
- наочні (демонстрація, ілюстрація);
- практичні (вправи, відповіді на тести, задачі) тощо.

8. Методи контролю

Оцінка знань, умінь та навичок студентів проводиться по всіх складових видах завдань, що передбачені програмою навчальної дисципліни. Оцінювання знань студентів проводиться з урахуванням наступних критеріїв:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та практики питання що розглядається;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованими та додатковими джерелами інформації;
- вміння поєднати теоретичну і практичну підготовку при вирішенні конкретних завдань згідно навчальної програми дисципліни;
- логічність та стиль викладання матеріалу в письмових роботах, відповідях в аудиторії.

Серед методів контролю:

- фронтальні опитування за темами;
- вирішення задач за визначеним робочою програмою переліком тем;
- тестові завдання.
- виконання контрольної роботи (індивідуального науково-дослідного завдання).

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на підсумкових заняттях. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Контрольна робота, передбачена навчальним планом (індивідуальне науково-дослідне завдання)	Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Розділ 3	Розділ 4				
T1-T7	T8-T10	T11-T13	T14-T15				
40				20	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни:

- Вивчення тем – 40 балів (з них: активна робота на практичних заняттях – 10 балів*; вирішення задач – 20 балів (4 задачі по 5 балів); поточний тестовий контроль – 10 балів);
- Виконання семестрової контрольної роботи – 20 балів;

– Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

При вивченні дисципліни «Облік і аналіз ЗЕД» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю, у формі виступів студентів, у формі тестування, тощо.

Критерії оцінювання усної відповіді

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та виступів на семінарських та практичних заняттях.

Критерії оцінки усної відповіді, виходячи з максимальної кількості балів, передбачених за даний тип контролю:

Всі бали передбачені для відповідного завдання ставиться за наступних умов:

- повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується вірними прикладами;
- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;
- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається.

2/3 балів передбачених для відповідного завдання ставиться за наступних умов:

- студент дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з незначною допомогою викладача чи колег;
- при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, студент припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача;
- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

1/2 балів передбачених для відповідного завдання ставиться за наступних умов:

- студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача;
- відповіді на запитання дає не одразу, з затримкою, при чому відповіді нечіткі;
- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;
- допускає грубі помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;
- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;
- викладає матеріал недостатньо зв'язано і послідовно.

від 1/4 до 1/10 балів у цілих числах ставиться за наступних умов:

- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;

– виявляє повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок - відсутні навички як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Критерії оцінювання поточних контрольних робіт та творчих завдань

Під час семінарських, практичних занять можливе проведення коротких за змістом поточних контрольних робіт, завданням яких є перевірка рівня засвоєння студентами окремих складних тем, групи тем чи окремого розділу навчальної дисципліни. У разі виконання тестових завдань, їх оцінювання здійснюється за бальною системою: вірна відповідь на 1 тестове завдання – 1 бал.

Критерії оцінки завдання поточної контрольної роботи (крім тестової), виходячи з максимальної кількості балів, передбачених за її виконання:

всі бали передбачені для відповідного завдання ставиться, якщо:

- дано правильні відповіді на всі запитання;
- у відповідях видно повне розуміння суті проблеми;
- виклад термінологічно правильний, вся робота виконана акуратно.

2/3 балів передбачених для відповідного завдання ставиться, якщо:

- відповіді на питання правильні, але виклад не достатньо чіткий;
- є відповіді на всі питання, але допущено незначні недоліки.

1/2 балів передбачених для відповідного завдання ставиться, якщо:

– виклад показує розуміння питання, але він нечіткий, з недоліками; пояснення в цілому передають зміст відповіді на питання, але подані хаотично, без помітної логіки відповіді;

– надана відповідь на більшість питань або на всі питання, але є суттєві недоліки.

від 1/4 до 1/10 балів у цілих числах ставиться, якщо:

не розкрито поставлених питань;

при відповіді на питання є грубі помилки, які свідчать про незнання і нерозуміння матеріалу, який винесено на контрольну роботу.

0 балів передбачених для відповідного завдання – ставиться коли студент не виконав завдання або виконав його повністю неправильно..

Критерії оцінювання завдань (питань) екзаменаційної роботи:

Всі бали передбачені для відповідного завдання (відмінно) студент одержує, якщо:

відповідь правильна, повна, послідовна, логічна; студент впевнено володіє теоретичним та фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, чітко орієнтується в матеріалі, аналізує причинно-наслідкові зв'язки, вміє виявити тенденції, визначити перспективи;

студент має навички користування фактичним матеріалом і вміло застосовує його при відповідях;

відповідь на теоретичні запитання дає з використанням відповідної термінології, допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу.

2/3 балів передбачених для відповідного завдання (добре) студент одержує, якщо:

відповідь правильна, послідовна, логічна, але студент допускає у викладі окремі незначні пропуски теоретичного фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, орієнтується в матеріалі;

студент має навички користування фактичним матеріалом;

допускає 3-4 недоліки.

1/2 балів передбачених для відповідного завдання (задовільно)

студент одержує, якщо:

– студент володіє більшою частиною теоретичного фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не

досить впевнено орієнтується у нормативній базі, теоретичних засадах, не завжди вміє інтегровано застосовувати набуті знання для аналізу

- конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;
- допускає 5-6 недоліків.

Від 1/4 до 1/10 балів у цілих числах (незадовільно) студент одержує, якщо:

- студент виявляє незнання більшої частини теоретичного та фактичного матеріалу;
- відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань;
- допускає грубі помилки.

0 балів передбачених для відповідного завдання ставиться якщо студент не виконав відповідного завдання або виконав його повністю неправильно.

Оцінка підсумкового контролю виставляється за національною шкалою як сума балів, набраних здобувачем вищої освіти протягом семестру при виконанні контрольних заходів, передбачених програмою навчальної дисципліни та балів, набраних при складанні семестрового екзамену.

Максимальна сума балів, які може набрати здобувач вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни, складає 100. Оцінка виставляється за такою системою:

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичне питання – 10 балів

Творче питання – 15 балів

Тести – 15 балів (10 тестових завдань x 1,5 балу)

За бажанням студент має можливість обрати тестову форму екзаменаційного білета (білет містить 20 тестових завдань, студент одержує 2 бали за кожну вірну відповідь)

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневою шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70 – 89	добре
50 – 69	задовільно
1 – 49	незадовільно

Допуск до підсумкового семестрового контролю – за умов наявності у студента не менше 30 балів та виконання семестрової контрольної роботи.

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти **екзамен в тестовій формі** (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) **дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1959>

**для студентів заочної форми навчання – участь у форумах курсу «Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності» у системі дистанційного навчання ХНУ імені В.Н. Каразіна Moodle*

9. Рекомендована література

Основна література

1. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" № 959-ХІІ ред. від 03.07.2017 р.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №21 "Вплив зміни валютних курсів", затверджений наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000р. №193 <http://www.rada.kiev.ua>
3. Бутинець Ф.Ф., Жиглей І.В. Облік зовнішньоекономічної діяльності: Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 "Облік і аудит" / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 3-тє вид., доп і перероб -Житомир: ПП "Рута", 2016. – 388 с.
4. Гордієнко Н.І., Карпушенко М.Ю. Облік зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібник (для студентів економічних спеціальностей).- Харків: Страйд, 2016. – 304 с.
5. Валютні операції: порядок здійснення та облік:-8-те вид., перераб. і доп.-Х.:Фактор, 2018.-256 с.

Допоміжна література

1. Карпушенко М. Ю. Конспект лекцій з дисципліни "Облік зовнішньоекономічної діяльності" – Х. : ХНУМГ, 2014. – 80 с.
2. Белопольський М. Г. Облік та аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємств : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / М. Г. Белопольський, К. Г. Ревва, О. В. Балашова ; М-во освіти і науки України, Приазов. держ. техн. ун-т. – Маріуполь : ПДТУ, 2013. – 269 с.
3. Облік, аналіз та аудит зовнішньоекономічної діяльності: навчальний посібник.-К.:Каравела,2011.-400 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
2. Електронний портал суспільних організацій України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://civicua.org>
3. Електронний портал Євросоюзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://europa.eu/european-union/index_en
4. Офіційний сайт газети Financial Times [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.ft.com/>
5. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>
6. Європейська асоціація трансферу технологій, інновацій та промислової інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cordis.lu/>
7. Сайт журналу Economist [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economist.com/>
8. Інформаційне агентство Експресінформ – основні фінансові індикатори України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ei.com.ua/>
9. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/>
10. Рейтинги українських підприємств, у тому числі і науково-виробничих, на сайті Міністерства промислової політики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.industry.com.ua/>
11. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>

12. Офіційний сайт Організації безпеки та співробітництва в Європі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osce.org/>
13. Офіційний сайт UNCTAD [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unctad.org>
14. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/>
15. Офіційний сайт Рахункової палати України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ac-rada.gov.ua
16. Європейський бібліопростір [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.cordis.lu/libraries

Онлайн-курси (доступні для реєстрації та проходження періодично)

1. European Business Law: Understanding the Fundamentals [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.coursera.org/learn/european-law-fundamentals>
2. International Business [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.coursera.org/learn/international-business>
3. Trading Strategies in Emerging Markets [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.coursera.org/specializations/trading-strategy>
4. International Business Environment and Global Strategy [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.edx.org/course/international-business-environment-and-global-strategy-0>

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів / розпоряджень ректора / проректора або за змішаною формою навчання, або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1959>